

**Національний університет цивільного захисту України
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля**

Факультет цивільного захисту

Кафедра управління у сфері цивільного захисту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ

за освітньо-професійною програмою «Право»
циклу професійної обов'язкової підготовки
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

Рекомендовано кафедрою управління у сфері
цивільного захисту на: 2023-2024 навчальний
рік
Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Історія держави і права України»

Черкаси 2023

1. Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Історія держави і права України» є складовою циклу загальних (вибіркових) дисциплін освітньої програми підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право».

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати державні та правові явища в їх історичній динаміці, юридичні пам'ятники минулого і практику їх застосування; процеси виникнення та історичного розвитку державних інститутів і правових систем України; факти взаємодії та взаємовпливу різних правових систем минулого. Вміти виявляти і аналізувати причинно-наслідковий зв'язок рівня розвитку матеріальної і духовної культури народу України у певні історичні епохи з рівнем розвитку та змістом їх політико-правових уявлень; порівнювати і визначати на основі теоретичних знань даного курсу загальне (універсальне) та особливе (національне) в структурі і функціонуванні політичних і правових систем; характеризувати найважливішими пам'ятками законодавства (від найдавніших до сучасних); виявляти аналогії і паралелі між найбільш розвиненими правовими системами минулого і сучасними правовими системами.

2. Інформація про викладача

Загальна інформація	Дулгерова Ольга Миколаївна, доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту факультету цивільного захисту, кандидат історичних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8а, викладацька кафедри управління у сфері цивільного №427 Мобільний номер телефону – 097 474113 93
E-mail	omdulgerova@ukr.net
Наукові інтереси	Стосуються проблем методики та методології проведення наукових досліджень, історії держави та права України, трудового права, міжнародного права.
Професійні здібності	Організаційні та комунікативні якості; навички навчання та викладання; навички організації освітнього процесу та наукової діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Кандидат історичних наук 00.07.01 «Історія України». Автор та співавтор 3 колективних монографій, понад 50 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті

інституту (<https://chipb.dsns.gov.ua/ua/Osvitnya-diyalnist.html>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 14.00 до 16.00. в кабінеті № 247. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни – вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права України» є формування у студентів як майбутніх висококваліфікованих спеціалістів необхідного базису знань про визначальні факти, явища, процеси, закономірності і тенденції державно-правового розвитку України з урахуванням конкретного історичного періоду.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна	
Рік підготовки	1-й	1-й
Семестр	1-2	1-2
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	10	8
- кількість модулів	3	5
- загальна кількість годин	300	240
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	64	12
- семінарські заняття (годин)	74	
- самостійна робота (годин)	162	228
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	Диференційований залік, екзамен	Диференційований залік, екзамен

6. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: історія та культура України, всесвітня історія

Постреквізити: теорія держави і права, філософія, політологія, конституційне право України, історія вчень про, філософія права.

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми Цивільний захист першого рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» в галузі знань 08 Право, вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права України» повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Визначати переконливість аргументів в процесі оцінки	ПРН01.
Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої	ПРН02.

проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.	
Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	ПРН03.
Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.	ПРН04.
Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.	ПРН05.
Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.	ПРН06.
Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.	ПРН07.
Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.	ПРН08.
Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.	ПРН09.

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, СК
Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.	ЗК07.
Працювати в команді	ЗК09.
Зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки, технологій.	ЗК13.
Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.	СК 2

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1. Держава і право України в стародавні та середньовічні часи

Тема 1.1 Вступ. Історія держави і права України як наука та навчальна дисципліна. Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я і Приазов'я (сер. I тис. до н.е.-V ст. н.е.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 1.2. Держава і право Київської Русі.

Література: [2-5, 20-30]

Тема 1.3. Галицько-Волинська держава та її право (XIII — друга половина XIVст.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 1.4. Литовсько-Руська держава та її право (друга половина XIV–XVI ст.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 1.5. Запорізька січ. Козацьке самоврядування та право у XV –XVII ст.

Література: [2-5, 20-30]

Модуль 2. Держава і право України на порозі нового часу. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій

Тема 2.1 Суспільно-політичний лад і право на українських землях у складі Речі Посполитої (друга половина XVI — середина XVII ст.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 2.2 Українська козацька держава та її право (середина XVII — кінець XVIII ст.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 2.3 Українська державність під іноземною зверхністю (II пол.. XVII-XVIIIст.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 2.4 Україна під імперською владою (XIX — початок XX ст.)

Література: [2-5, 20-30]

Змістовний модуль 3. Держава і право у XX-XXI ст.

Тема 3. 1. Відродження української національної державності у 1917-1920-тих рр. Утворення УНР.

Література: [2-5, 20-30]

Тема 3.2. Формування радянської державності і права в Україні (1917–1920 рр.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 3.3 Соціалістична державність і право в Україні(1921 — початок 1929 р.).

Література: [2-5, 20-30]

Тема 3.4. Держава і право України в період тоталітарно-репресивного режиму (1929–1939 рр.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 3.5 Держава і право України в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 3.6 Держава і право України у повоєнні роки та в період десталінізації (1945 — перша половина 1960-х рр.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 3.7 Держава і право України у період неототалітарного режиму (середина 1960-х — середина 1980-х р.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 3.8 Держава і право України у період «перебудови» в СРСР (1985-1991 рр.)

Література: [2-5, 20-30]

Тема 3.9 Держава і право України в період незалежності (1991 - перше десятиріччя XXI ст.)

Література: [2-5, 20-30]

Модульна контрольна робота

Екзамен.

9. Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота	
1- й семестр						
Змістовий модуль 1. Держава і право України в стародавні та середньовічні часи						
Тема 1.1 Вступ. Історія держави і права України як наука та навчальна дисципліна	8	2	2		8	
Тема 1.2 Перші державні утворення і право на території Північного Причорномор'я і Приазов'я (сер. I тис. до н.е.-V ст..н.е.)	8	2	2		8	
Тема 1.3. Держава і право Київської Русі.	12	4	4		8	
Тема 1.4 Галицько-Волинська держава та її право (XIII — друга половина XIVст.)	12	4	4		8	

Тема 1.5 Литовсько-Руська держава та її право (друга половина XIV–XVI ст.)	12	4	4		8	
Тема 1.6 Запорізька січ. Козацьке самоврядування та право у XV –XVII ст.	12	4	4		8	
Разом за модулем	88	20	20		48	
1- й семестр						
Змістовий модуль 2. Держава і право України на порозі нового часу. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій						
Тема 2. 6. Суспільно-політичний лад і право на українських землях у складі Речі Посполитої (друга половина XVI — середина XVII ст.)	16	4	4		8	
Тема 2. 7. Українська козацька держава та її право (середина XVII — кінець XVIII ст.)	16	4	4		8	
Тема 2. 8. Українська державність під іноземною зверхністю (II пол. XVII- XVIII ст.)	12	2	2		8	
Тема 2. 9. Україна під імперською владою (XIX — початок XX ст.)	12	2	2		8	
МКР	2		2			
Залік	2		2			
Разом за модулем	60	12	16		32	
Разом за I семестр	148	32	36		80	
2- й семестр						
Змістовий модуль 3. Держава і право у XX-XXI ст.						
Тема 3.1 Відродження української національної державності у 1917-1920-	18	4	4		10	

тих рр. Утворення УНР.						
Тема 3.2. Формування радянської державності і права в Україні (1917–1920 рр.)	18	4	4		10	
Тема 3.3. Соціалістична державність і право в Україні(1921 — початок 1929 р.).	18	4	4		10	
Тема 3.4 Держава і право України в період тоталітарно-репресивного режиму (1929–1939 рр.)	18	4	4		10	
Тема 3.5 Держава і право України в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)	18	4	4		10	
Тема 3.6 Держава і право України у повоєнні роки та в період десталінізації (1945 — перша половина 1960-х рр.	18	4	4		10	
Тема 3.6 Держава і право Візантії Держава і право України у період неототалітарного режиму (середина 1960-х — середина 1980-х р.)	18	4	4		10	
Тема 3.7 Держава і право України у період «перебудови» в СРСР (1985-1991 рр.)	20	4	6		10	
Тема 3.8 Держава і право України в період незалежності (1991 - перше десятиріччя XXI ст.)	22	4	8		10	
МКР	2		2			
Разом за модулем	152	32	40		80	
Разом	300	64	76		160	

Назви модулів і тем	Заочна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усь го	у тому числі				
лекції		семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота	
1- й семестр						
Змістовий модуль 1. Держава і право Стародавнього Сходу						
Тема 1.1. Історія держави і права зарубіжних країн як наука та навчальна дисципліна (вступ до курсу).	10	2			8	
Тема 1.2 Особливості держави і права Стародавнього Єгипту	10	2			8	
Тема 1.3 Держава і право Стародавньої Месопотамії.	8				8	
Тема 1.4 Держава і право Стародавньої Індії.	8				8	
Тема 1.5 Держава і право Стародавнього Китаю.	8				8	
Разом за модулем	44	4			40	
1- й семестр						
Змістовий модуль 2. Держави і право Античності						
Тема 2.1. Держава і право Античної Греції (Спарта).	8				8	
Тема 2.2. Держава і право Античної Греції (Афіни).	8				8	
Тема 2.3 Держава і право Стародавнього Риму	10	2			8	
Разом за модулем	26	2			24	
1- й семестр						
Змістовий модуль 3. Держава і право Середньовіччя						
Тема 3.1 Особливості державної і правової системи у ранньофеодальних державах. Держава франків.	10	2			8	
Тема 3.2. Держава і право середньовічної Франції.	8				8	
Тема 3.5 Держава і право в середньовічній Німеччині	8				8	
Тема 3.4 Держава і право в середньовічній Англії.	8				8	
Тема 3.5 Держава і право Арабського халіфату	8				8	
Тема 3.6 Держава і право Візантії	8				8	
Разом за модулем	50	2			48	
Разом за I семестр	120	8			112	
2- й семестр						

Змістовний модуль 4. Держава і право зарубіжних країн Нового часу						
Тема 4.1. Становлення і розвиток держави і права в Англії у XVII – XIX ст	10	2			8	
Тема 4.2. Становлення і розвиток держави і права у Франції у XVIII – XIX ст	8				8	
Тема 4.3. Становлення і розвиток держави і права у Німеччині у XVIII – XIX ст	8				8	
Тема 4.4. Становлення і розвиток держави і права в США у XVIII – XIX ст.	8				8	
Разом за модулем	34	2			32	
2- й семестр						
Змістовий модуль 5. Держава і право зарубіжних країн Новітньої доби						
Тема 5.1 Держава і право в США у XX – XXI ст.	9	2			7	
Тема 5.2. Держава і право країн Північної та Південної Америки.	7				7	
Тема 5.3 Розвиток держави і права Сполученого королівства Великої Британії та Північної Ірландії в XX – XXI ст.	7				7	
Тема 5.4. Держава і право у Франції у XX – XXI ст	7				7	
Тема 5.5. Держава і право у Німеччині у XX – XX ст.	8				8	
Тема 5.6. Держава і право країн Східної та Південно-Східної Європи в XX – XXI ст.	8				8	
Тема 5.7. Держава і право Китаю (КНР) в XX – XXI ст.	8				8	
Тема 5.8. Держава і право Ізраїлю в XX – XXI ст.	8				8	
Тема 5.9. Держава і право Японії в XX – XXI ст.	8				8	
Тема 5.10 Держава і право Індії в XX – XXI ст.	8				8	
Тема 5.11 Утворення та розвиток Європейського Союзу. Допомога ЄС під час війни в Україні	8				8	
Разом	86	2			84	
Разом за II семестр	120	4			116	
Разом	240	12			228	

10. Теми семінарських занять
(збігаються із назвами тем програми навчальної дисципліни)

11. Теми лабораторних занять
(не передбачено навчальним планом)

12. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (самостійна робота)

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

1. Перші державні утворення на території України.
2. Античні міста-держави Північного Причорномор'я.
3. Суспільно-політичне і економічне життя східнослов'янських племен доби перших державних утворень і Київської Русі (IV–перша половина XIII ст.).
4. Культура Київської Русі.
5. Розвиток галицько-Волинської держави.
6. Устрій, господарство, побут українських земель в складі Литви.
7. Кревська унія.
8. Люблінська унія.
9. Берестейська унія та її вплив на розвиток українського державотворення в майбутньому.
10. Постать Дмитра Вишневецького як державника України.
11. Постать Петра Сагайдачного в історії України.
12. Військово-територіальний устрій як спосіб поширення реєстрового козацтва на городову Україну.
13. Військово-територіальний устрій реєстрового козацтва як основа створення органів влади на місцях в період Хмельниччини.
14. Перші кроки дипломатичної служби Богдана Хмельницького.
15. Формування Збройних сил Гетьманщини.
16. Козацька старшина як українська політична еліта доби Гетьманщини.
17. Підготовка українсько-московського союзу.
18. Статті Богдана Хмельницького 1654 року.
19. Березневі статті 1654 року.
20. Віленське перемир'я 1656 року.
21. Підготовка українсько-шведсько-угорського союзу в 1656-1657 роках.
22. Постать Юрія Немирича в історії України.
23. Проект нового московсько-українського договору після смерті Богдана Хмельницького.
24. Гадяцький трактат 1658 року.
25. Конотопська битва в історії України.
26. Переяславський договір 1659 року.
27. Чорна рада 1663 року.
28. Московські статті 1665 року.
29. Андрусівський договір 1667 року.
30. Гетьман Петро Дорошенко.
31. Батуринський переворот 1672 року.
32. Гетьманування Івана Самойловича.
33. Постать Івана Сірка в історії України.
34. Обрання Івана Мазепи на гетьманство.

35. Полтавська битва в історії України.
36. Нова Січ.
37. Гетьманування Кирила Розумовського.
38. Друга Малоросійська колегія.
39. Ліквідація Запорозької Січі 1775 року.
40. Участь українського козацтва в освоєнні Слобожанщини та Кубані.
41. Крим у складі Катеринославського генерал-губернаторства.
42. Українські землі в складі Австрійської імперії.
43. Українська культура в добу Гетьманщини.
44. Вхідження українських земель до складу Російської та Австрійської імперій.
45. Соціально-економічний розвиток українських земель удругій половині XIX ст.
46. Суспільно-політичний рух в українських землях в другій половині XIX ст.
47. Значення творчості Тараса Шевченка, Івана Франка та Лесі Українки для відродження української державності.
48. Постать Миколи Міхновського в історії України.
49. Український національно-визвольний рух під час Першої російської революції.
50. Вплив українців Петрограду на революційні події 1917 року.
51. Українізація російської армії.
52. Центральна рада в боротьбі за відродження української держави. III і IV Універсали.
53. Берестейський договір 1918 року.
54. Гетьманський переворот.
55. Відновлення Української Народної Республіки. Директорія УНР.
56. Селянські повстання проти більшовицького режиму.
57. Радянська Росія і демократична Україна: проблема взаємовідносин.
58. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях.
59. Злука ЗУНР і УНР. Акт Соборності.
60. Варшавський договір 1920 року.
61. Зимовий похід 1921 року.
62. Вхідження УСРР до складу СРСР.
63. Суспільно-політичне і культурне життя українського народу в 20-ті роки.
64. Становлення адміністративно-командної державної системи управління.
65. Насильницька колективізація сільського господарства. Голодомор 1932-1933 років та його наслідки.
66. Суперечливий характер культурного будівництва на Україні в 30-роки.
67. Згорання українізації.
68. Коренізація в УРСР.
69. Українізація поза межами УСРР.
70. Конституція УРСР 1937 року.
71. Проголошення Карпатської України самостійною державою.
72. Включення Галичини і Волині до складу УРСР.
73. Приєднання до УРСР Північної Буковини та Південної Бессарабії.
74. Україна в загарбницьких планах фашистської Німеччини.

75. Оборонні бої на території України в 1941-1942 роках.
76. відновлення Української держави у Львові 30 червня 1941 року.
77. Діяльність комуністичного та націоналістичного підпілля.
78. Боротьба ОУН і УПА проти гітлерівського і сталінського режимів за відродження української незалежної держави.
79. Демократичні процеси в Україні після смерті Сталіна, їх суперечливий і непослідовний характер.
80. Загострення соціальних проблем радянського суспільства. Неосталінізм.
81. Духовне життя українського народу в 70-80 рр.
82. Застійні явища в науці, літературі та мистецтві. Опозиційний рух.
83. Основні напрямки перебудови М. Горбачова та її наслідки.
84. Зусилля діаспори щодо відродження української державності.
85. Проголошення незалежності України.
86. Прийняття Конституції України.
87. Альтернативні варіанти геополітичної орієнтації України.
88. Основні тенденції розвитку сучасної української культури.
89. Релігійне життя сучасної України.
90. Роль української діаспори у розбудові держави.

13. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах:** навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання:**

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (презентації, ілюстрація, демонстрація, спостереження);

- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний.

- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

- науково-дослідна робота;

- самостійна робота.

14. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, стандартизовані тести, командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень, участь у конференціях з репрезентацією власного наукового дослідження у формі тез-доповідей.

15. Критерії оцінювання: форми поточного та підсумкового контролю

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою – ЄКТС та в 4-бальну шкалу. Критерії оцінювання знань здобувачів на диференційованому заліку та екзамені: проводиться під час заліково-екзаменаційної сесії. Складається з 3 теоретичних питань, складених за темами курсу. Перше питання має максимальний бал 10, а друге та третє – 5. Разом 20.

16. Форми поточного контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних ситуацій, проектної роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі написання модульних контрольних робіт, складання диференційного заліку та екзамену.

17. Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Денна форма навчання

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I семестр				
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	10	-	-
	Семінарські заняття заняття*	10	3	30
Разом за модуль 1				30
Модуль 2	лекції	6	-	-
	семінарські заняття*	6	4	24
Разом за модуль 2				24
	МКР	1	30	30
Разом за поточний контроль				84
II. Підсумковий контроль (диференційний залік)*				16
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100
II семестр				
Модуль 3	лекції	16	-	-

	Семінарські заняття заняття*	20	3	60
	МКР	1	20	20
Разом за поточний контроль				80
II. Підсумковий контроль (екзамен)*				20
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру (включно із самостійною);
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль.

Поводиться на кожному семінарському занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі, та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

3 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі, висловлює свої думки, приклади не наводить;

2 бали – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

1 бал – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки;

0 балів – здобувач не намагається знайти відповіді на питання.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з трьох теоретичних запитань. Відповіді на поставленні завдання здобувачів повинні відображати вільне володіння обсягом навчального матеріалу, передбаченого програмою. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт

(оцінюється в діапазоні від 0 до 30 балів):

30 балів – вірно дана відповідь на всі три запитання, роблено відповідні висновки;

20-29 балів – дана вірна відповідь на три запитання, але недостатньо обґрунтовано;

10-19 балів – дана вірна відповідь на два запитання

1-9 бали відповідь дана на одне запитання;

0 балів – відповідь відсутня.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться в усній формі диференційованого заліку у I семестрі та екзамену у II семестрі.

Критерії оцінювання знань здобувачів на диференційованому заліку та екзамену (оцінюється від 0 до 20 балів):

15-20 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичних питань;

10-14 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичних питань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

7-9 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

4-6 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкриті зміст теоретичного питання.

1-3 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання.

18. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3.Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

4. При виконанні індивідуальної (самостійної) роботи здобувач зобов'язаний дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувач несе відповідальність згідно «Кодексу академічної доброчесної НУЦЗ України».

19. Рекомендовані джерела інформації

1. Освітньо-професійна програма «Право» за спеціальністю 081 «Право» галузі знань 08 «Право», рівень вищої освіти – перший, ступінь – бакалавр. Харків, 2022. – 22с.

1. Конституція України - К., 1996.

2. Акт проголошення незалежності України. 24 червня 1991 р. – К., 1992.

3. Декларація про державний суверенітет України. Прийнята Верховною Радою Української РСР

16 серпня 1990 р. – К., 1990.

4. Закони України. – К., 1996 – 2004.

5. Василенко М.П. Матеріали до історії українського права. –К., 1929.

6. Галицько-Волинський літопис. –Львів, 1994.

7. Геродот із Галікарнасу. Скіфія. Найдавніший опис України з У ст. перед Христом. – К., 1992.

8. Ділова документація Гетьманщини ХУІІІ ст.: Зб. док-тів. –К., 1993 р.

9. Документи Богдана Хмельницького 1648-1657 р. – К., 1961 р.

10. Законодавчі акти Української РСР. - К., 1963. – Т. 1-7.

11. Звід законів УРСР. –К., 1982-1986.

12. Історія держави і права України: Хрестоматія / За ред. Шевченка О.О. – К., 1996.

13. Конституційні акти України 1917-1920: Невідомі конституції України. – К., 1992.

14. Конституція УРСР. –К.,1978.

15. Літопис Руський. –К., 1990.

16. Літопис Самовидця. –К.,1971.

17. Повість минулих літ: Літопис. – К., 1982.

18. Українська Центральна Рада. Документи і матеріали. У 2-х т.– К., 1996-1997.

19. Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х томах / За ред. В.Д.Гончаренка. – К., 1997.

Підручники і посібники

20. Історія держави і права України: Підручник / За ред. А.Й. Рогожина. У 2-х ч. –К., 1996.

21. Історія держави і права України: Академічний курс: У 2-х ч. /За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина.– К., 2000.

22. Іванов В.М. Історія держави і права України: Навч. посіб. —К.: Атіка, 2003.

23. Іванов В.М. Історія держави і права України: Навч. посіб.: У 2 ч. – К.: МАУП, 2002–2003.

24. Іванов В.М. Практикум з історії держави і права України: Навч. посіб. —К.: МАУП, 2006.

25. Іванов В.М. Історія держави і права України: Навч. посіб. —К.: Атіка, 2007.

26. Іванов В.М. Історія держави і права України: Підручник —К.: МАУП, 2007.

27. Історія держави і права України: Навч. посіб. / За ред. А.С. Чайковського. – К., 2000.

28. Історія держави і права України: Курс лекцій /За ред. В.Г. Гончаренка. – К., 1996.

29. Історія українського права : Навч. посіб./ За ред. О.О.Шевченка. – К., 2001.

30. Кузьминець О.В., Калиновський В.С. Історія держави і права України: Навч. посібник. – К., 2002.
31. Кульчицький В.С., Тищик Б.Й. Історія держави і права України: Навч. посіб. –К. 2001.
32. Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навч. посіб. – К., 1999.
33. Музиченко П.П., Долматова Н.І., Крестовська Н.М. Практикум з історії держави і права України: Навч. посіб. – К., 2002.
34. Терлюк І.Я. Історія держави і права України: Навчальний посібник-практикум. – К., 1999.

Розробник:

доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту
кандидат історичних наук, доцент

Ольга ДУЛГЕРОВА